

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

DOÃN THỊ THU

TỔ CHỨC DẠY HỌC THEO DỰ ÁN
PHẦN SINH HỌC VI SINH VẬT
(SINH HỌC 10)

Chuyên ngành: Lý luận và PPDH bộ môn Sinh học
Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Hà

Thái Nguyên, năm 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các tài liệu, kết quả trong luận văn là trung thực và chưa từng ai công bố trong bất kỳ công trình nào.

Thái Nguyên, tháng 06 năm 2016

Tác giả

DOÃN THỊ THU

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và thành kính tới TS. Nguyễn Thị Hà đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn và động viên tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy, các cô giáo trong khoa sau Đại học, trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, Đại học Thái Nguyên, cùng toàn thể các thầy cô giáo đã tham gia giảng dạy, giúp đỡ tôi trưởng thành trong thời gian tôi học tập tại trường, đã tạo điều kiện và đóng góp ý kiến quý báu giúp tôi hoàn thành luận văn.

Tôi xin gửi lời chân thành cảm ơn tới Ban Giám hiệu, các thầy, cô giáo giảng dạy bộ môn Sinh học tại trường THPT Quế Võ số 1 – Bắc Ninh, cùng các thầy cô giáo tham gia cộng tác đã nhiệt tình tạo điều kiện, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian thực nghiệm sư phạm.

Cuối cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn tới các đồng nghiệp, bạn bè và gia đình tôi đã luôn tạo điều kiện, động viên và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian học tập và thực hiện đề tài.

Thái Nguyên, ngày 22 tháng 6 năm 2016

Tác giả luận văn

Doãn Thị Thu

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1.	DHTDA	Dạy học theo dự án
2.	ĐHQG	Đại học Quốc gia
3.	ĐC	Đối chứng
4.	GV	Giáo viên
5.	HS	Học sinh
6.	KT	Kiểm tra
7.	PPDH	Phương pháp dạy học
8.	SGK	Sách giáo khoa
9.	SGV	Sách giáo viên
10.	THPT	Trung học phổ thông
11.	TN	Thực nghiệm
12.	TNSP	Thực nghiệm sư phạm

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn.....	ii
Danh mục các chữ viết tắt.....	iii
Mục lục	iv
Danh mục bảng biểu.....	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Khách thể, đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Giả thuyết khoa học.....	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
6. Phương pháp nghiên cứu	3
7. Đóng góp mới của đề tài.....	4
8. Cấu trúc luận văn.....	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI	5
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu	5
1.1.1. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	5
1.1.2. Những vấn đề nghiên cứu ở trong nước liên quan đến đề tài.	5
1.2. Cơ sở lý luận	7
1.2.1. Cơ sở lý luận về đổi mới phương pháp dạy học	7
1.2.2. Cơ sở lý luận về dạy học theo dự án	11
1.3. Cơ sở thực tiễn.....	27
1.3.1. Phương pháp nghiên cứu thực tiễn.....	27
1.3.2. Thực trạng việc vận dụng phương pháp dạy học dự án trong dạy học sinh học ở một số trường THPT	27

Kết luận chương 1.....	31
Chương 2. TỔ CHỨC DẠY HỌC PHẦN “SINH HỌC VI SINH VẬT ”	
SINH HỌC 10 THEO DỰ ÁN.....	33
2.1. Phân tích chương trình và nội dung phần “Sinh học vi sinh vật” – Sinh học 10, THPT.....	33
2.1.1. Mục tiêu chương trình sinh học 10.....	33
2.1.2. Nội dung chương trình sách giáo khoa sinh học 10.....	34
2.1.3. Cấu trúc nội dung phần ba Sinh học vi sinh vật - Sinh học 10 THPT	36
2.2. Thiết kế và tổ chức dạy học dự án phần “Sinh học vi sinh vật” – Sinh học 10 THPT	38
2.2.1. Đặc điểm tâm lý lứa tuổi của học sinh lớp 10	38
2.2.2. Nguyên tắc thiết kế dự án.....	40
2.2.3. Quy trình thiết kế dự án	41
2.2.4. Tổ chức dạy học dự án.....	42
2.2.5. Đánh giá các dự án đã thiết kế	72
Kết luận chương 2.....	73
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	75
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	75
3.2. Nhiệm vụ của TNSP	75
3.3. Đối tượng thực nghiệm.....	75
3.4. Thời điểm thực nghiệm.....	76
3.5. Phương pháp thực nghiệm sư phạm.....	76
3.6. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	77
3.6.1. Các bài thực nghiệm	77
3.6.2. Các tiêu chí đánh giá trong thực nghiệm	77
3.7. Kết quả thực nghiệm.....	79
3.7.1. Đánh giá năng lực	79
3.7.2. Đánh giá hiệu quả dạy học	87
Kết luận chương 3.....	97
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	100
PHỤ LỤC	

DANH MỤC BẢNG BIỂU

	Trang
Bảng 1.1. So sánh phương pháp dạy học tích cực và dạy học thụ động	10
Bảng 1.2. Kết quả điều tra thực trạng vận dụng phương pháp dạy học dự án trong dạy học sinh học THPT.....	27
Bảng 2.1. Kết quả đánh giá các dự án đã thiết kế của GV	72
Bảng 3.1. Tiêu chí đánh giá các kỹ năng của năng lực hoạt động của hợp tác nhóm	78
Bảng 3.2. Các nội dung đánh giá sản phẩm của học sinh	79
Bảng 3.3. Các tiêu chí đánh giá sản phẩm của học sinh.....	81
Bảng 3.4. Kết quả thực hiện dự án 1 của các lớp	86
Bảng 3.5. Kết quả thực hiện dự án 2 của các nhóm	86
Bảng 3.6. Kết quả điểm số của HS qua 3 lần kiểm tra	88
Bảng 3.7. Phân loại trình độ học sinh qua các lần kiểm tra trong TN.....	90
Bảng 3.8. Phân phối tần số, tần suất và tần suất tích lũy kết quả kiểm tra 3 lần....	91
Bảng 3.9. Các tham số đặc trưng qua 3 lần kiểm tra trong TN	95

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 1.1. Đặc điểm của dạy học dự án.....	16
Hình 2.1. Nội dung chương trình Sinh học 10 (THPT).....	35
Hình 3.1. Đồ thị phân phối tần suất của các lần KT.....	92
Hình 3.2. Đồ thị phân bố tần suất tích lũy (hội tụ lùi $\leq \dots\%$)	92
Hình 3.3. Biểu đồ tỉ lệ phần trăm điểm trung bình, khá, giỏi của lớp TN và ĐC	93

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Xuất phát từ yêu cầu đổi mới phương pháp dạy và học ở THPT

Đào tạo những người lao động phát triển toàn diện, có tư duy sáng tạo, có năng lực thực hành giỏi, có khả năng đáp ứng đòi hỏi ngày càng cao trước yêu cầu đẩy mạnh công nghiệp hóa – hiện đại hóa gắn với phát triển nền kinh tế tri thức và xu hướng toàn cầu hóa là nhiệm vụ cấp bách đối với ngành giáo dục nước ta hiện nay. Để thực hiện được nhiệm vụ đó thì sự nghiệp giáo dục cần được đổi mới.

Chúng ta đang sống ở đầu thế kỉ 21 là thế kỉ đi vào văn minh trí tuệ với các xu thế đã rõ ràng, đó là sự phát triển của công nghệ cao, đặc biệt là công nghệ thông tin và truyền thông, kinh tế tri thức, xã hội học tập... Sự phát triển xã hội và đổi mới đất nước đang đòi hỏi cấp bách phải nâng cao chất lượng giáo dục để đáp ứng được yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực có trình độ cao. Để đạt được điều này, học sinh phải được phát triển năng lực một cách toàn diện ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường.

Xã hội ngày càng phát triển. Cho nên nền giáo dục phải thường xuyên đổi mới sâu sắc, toàn diện cả mục đích, nội dung và phương pháp dạy học.

Định hướng đổi mới phương pháp dạy học đã được xác định trong Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo chỉ rõ nhiệm vụ của ngành giáo dục và đào tạo cần tiếp tục đổi mới mạnh mẽ và đồng bộ các yếu tố cơ bản của giáo dục, đào tạo theo hướng coi trọng phát triển phẩm chất, năng lực của người học.

1.2. Xuất phát từ đặc điểm môn sinh học và đặc điểm nội dung phần “Sinh học vi sinh vật ” – Sinh học 10

Sinh học là một môn khoa học thực nghiệm và ngày nay đang tiến dần lên sinh học lí thuyết, kiến thức sinh học xuất phát từ đời sống sản xuất và được ứng dụng mạnh mẽ vào sản xuất và đời sống. Phần Sinh học vi sinh vật có rất nhiều kiến thức liên quan đến thực tiễn, vì vậy khi dạy học phần này, đòi hỏi những phương pháp dạy học phù hợp để giúp học sinh hình thành, khắc sâu kiến thức một cách chủ động, nâng cao hiệu quả việc học tập. Có thể áp dụng những phương pháp dạy học gắn với thực tế hay xuất phát từ vấn đề thực tế trong cuộc sống cần giải quyết.

1.3. Xuất phát từ thực trạng phương pháp dạy và học môn Sinh học hiện nay

Hiện nay trong nhà trường THPT việc đổi mới phương pháp dạy học vẫn gặp nhiều khó khăn. Với những phương pháp dạy học truyền thống hiện nay thì nhiều GV chỉ chú trọng đến việc truyền thụ kiến thức cho HS mà xem nhẹ việc hình thành phương pháp và các kỹ năng học tập cho các em. Trong khi đó, kiến thức nhân loại ngày một bùng nổ, lượng kiến thức các em cần tiếp thu cũng càng nhiều. Do vậy, nếu HS không được phát triển các kỹ năng học tập cần thiết thì việc tiếp thu kiến thức trở lên quá tải và nặng nề.

Bên cạnh đó, trong dạy học bộ môn sinh học, cách dạy học của một bộ phận giáo viên hiện nay còn thiên về lý thuyết, ít liên hệ với thực tế. Học sinh ít khi được giao các bài tập, công việc về nhà liên quan đến thực tế. Do vậy người học ít có cơ hội được phát triển các năng lực học tập của mình thông qua quá trình nghiên cứu khoa học.

Do đó, việc hình thành và phát triển năng lực cho HS thông qua sử dụng các phương pháp dạy học tích cực là một nhiệm vụ quan trọng cần giải quyết của GV và HS trong quá trình dạy, học.

1.4. Xuất phát từ ưu điểm của phương pháp dạy học dự án

Để phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo của người học, phát triển kỹ năng thực hành dạy học theo dự án là một hướng đi có nhiều triển vọng. Vì dạy học dự án góp phần gắn lý thuyết với thực hành, gắn tư duy và hành động, nhà trường và xã hội, tham gia tích cực vào việc đào tạo năng lực làm việc tự lực, năng lực sáng tạo, năng lực giải quyết các vấn đề phức hợp, tinh thần trách nhiệm, khả năng làm việc theo nhóm, khả năng thuyết trình, diễn đạt, kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin và khả năng cộng tác làm việc của người học. Người học được đặt vào vai trò của chủ dự án nên sau khi thực hiện chẳng những kiến thức được kiến tạo mà phương pháp chiếm lĩnh kiến thức cũng được phát triển.

Từ những lí do trên, với mong muốn xây dựng cho mình những phương pháp dạy học nhằm phát triển năng lực cho học sinh, chúng tôi chọn đề tài : **“*Tổ chức dạy học theo dự án phân Sinh học vi sinh vật (Sinh học 10)*”**.

2. Mục đích nghiên cứu

Tổ chức dạy học theo dự án phân Sinh học vi sinh vật – Sinh học 10 góp phần nâng cao hiệu quả dạy học đồng thời phát triển một số năng lực cho học sinh.